

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gid. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Proti Srbiji

se obrača članek strogo vladnega časopisa „Montag-Review“ na Dunaji. Ker je ta list priznan kot glasilo našega ministerstva, vidimo iz njega, kako naša zdanja vlada misli o rešenju vzhodnjega vprašanja, za nas Slovence tolikanj važnega. Sicer se res ne more reči, da bi kaj posebno novega izvedeli, vendar bo rečeni članek gotovo v vsem jugoslovanskem novinarstvu, posebno v srbskem in bulgarskem veliko pozornost vzbudil, zaradi česar ga tudi mi kratko zabilježimo.

Oficijozus naznanja, da srbski knez Milan res pride 12. t. m. na Dunaj in da nikakor nij slučajno, da se snide potem v Išli z nemškimi cesarjem Vilhelmom. Ker minister Marinovič z njim hodi, je dokaz, da ta pot nij brez političnih namenov. Na te namene ovi vladni članek uže naprej odgovarja, da „ne bo nič.“ Prizna sicer, da je v Turčiji mnogo gnjilega, da je bil knez v Carjigradu, kjer je za Mali-Zvornik prosil, brutalno odbit, ali — zavoljo tega ne sme računati na pomoč evropskih držav.

„Nibče ne bode na to mislil — pravi članek — srbskim zahtevam žrtvovati sporazumljenje, katero zdaj vlada na polji orientalnega vprašanja. Kar so shodi cesarjev v Berlinu, na Dunaji in v Peterburgu ustvarili, ne prevrže se s takim ali inakim rešenjem takovšne posamezne zadeve. Oni dogovori, če prav niso pismeno sestavljeni, če prav niso s slovesnostmi pravih pogodb obdani, imajo v tem trenutku polen praktičen pomen evropskega pravnega reda. Občnim načelom o ohranjenju miru in pokoja v orientu bode se moral tudi knez Milan pokoriti. To ne zabranjuje, da

morda oblasti ne bodo branile se, svojo veljavo založiti na korist vsem željam Srbije, katere se z onimi načeli strinjajo. Ali nič nij bolj gotovo, nego to, da bi vsak poskušaj, stalnost razmer zrušiti in kakemu koli revolucionarnemu razvoju pot krčiti, pri mirovnihi velevlastih evropskih našel najresnejši upor in najodločnejšo pobijanje.“ Tako govori vladni pisec, na ukaz svojih gospodarjev.

Kar najprej omenimo, je zanimivost, da oficijozni denes na enkrat neklicani to priznavajo, kar so še včeraj na vsa usta tajili. V delegacijah smo čuli samega ministra trditi, da cesarski shodi v Berlinu, Peterburgu in Dunaji nijso imeli drugega značaja nego osobno približenje vladarjev. Isto sovpisali tudi vladni časopisi, ne izvzemši gori imenovanega visokoficijoznega glasila. Koliko imamo torej nekaterim trditvam vladnih ali diplomatskih organov vere dajati?

O stvari sami govorjeno, — si pač niti srbski knez ne domišlja, da bi mu magjarski grof Andraš pomagal Srbe zediniti in Bolgare od Turkov osvoboditi. To pride samo ob svoji moči. Kadar pride evropska velika katastrofa, o kateri je tudi angleški prvak Disraeli te dni v parlamentu govoril rekši, da je bliže nego si mnogi mislijo, tačas bodo „mirovne velevlasti“ svojih poslov polne roke imele, in tačas se bodo tudi vzhodnji Slovani sami revolucionarno osvobodili. Da se zdaj vzplamtjenje revolucije zabranjuje, to je še na korist vztočnih Slovanov, ker bodo tačas svoje moči povišali; v še večji meri bo Turčija dalje trohnela, ona Turčija, kateri morajo dan denes tisti diplomati neozdravljivo bolezen priznati, ki so jo pred kratkim časom še kot življenja

in reforme zmožno proglašali. Pri vsem pridobiva Slovanstvo le tega, česar mu za končni razvoj treba, — časa, da svoje moči razširi in ukrepi.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 8. julija.

O poslednji **ministerski krizi**. vsled katere je bil Kuhn odstavljen, ter Koller na njegovo mesto poklican, še vedno ogerski listi donajajo razkritja, zakaj se je to zgodilo. „P. Lloyd“ pripoveduje, da se je cesar nekega dne z ministrom Kuhnom nenadoma peljal v neko mestice, kjer je garnizona. Vojaki so morali napraviti vojaške vaje, a kazali so veliko neukretnost; od oficirjev pa je prišlo mesto 16 samo 8. Ker je komandant tega polka bil izven ture avančiral, obrnil se je cesar do Kuhna ter ironično rekel: Gospod . . . je tudi eden izven ture. Kuhn je namreč bil najiskrenejši zagovornik naredb, da se avancement vrši ne samo po starosti, ampak po zaslugah in spretnosti. Tudi je Kuhn protivil, da bi se zraven vojniškega ministerstva napravila generalna adjutantura z delokrogom ministerstvu pripadajočim. Največ uplival pa je na te spremembe nadvojvoda Albrecht.

Na **Češkem** so zmagali pri volitvah, kakor je bilo pričakovati, — Staročehi. Po nekijh krajih imajo Mladočehi in celo ustavaki precej velike manjšine.

Ogerski minister Trefort se hoče vsled sklepov državnega zbora o izraelitskem šolskem fondu ministerstvu odpovedati. Njegovi politični prijatelji ga nagovarjajo, da tega ne stori. V zboru je namreč bil Trefortov predlog s 115 proti 110 glasom ovržen in s tem ministru nezaupnica izrečena.

Vnanje države.

Francozka narodna skupščina je sklenila, da najprej sklene posvetovanje o municipalni postavi in še le potem začne

Listek.

Primere začetka in razvoja jezikov in specij.

(Konec.)

Ako so vsi jeziki izpeljani in nijso bili prvotno ustvarjeni, moral je vsak počasi v svojem geografičnem okraju zoreti. Nobeden od njih nij mogel dveh rojstvenih krajev imeti. Ako je bil kateri jezik po kakih useljencih v daljne kraje prenesen, moral je takoj potem začeti spreminjavati se, ako je bilo tudi občevanje z materino deželo pogostno. Potomci tega plemena, ako so bili popolno ločeni, bi bili v petih ali šestih stoletjih, morebiti tudi prej, popolno nezmožni z doma ostalimi občevati, ali z onimi, ki so se morebiti v druge kraje preselili, kjer so popolnem od drugih ljudij istega jezika ločeni bili.

Neka norveška naselitev, ki se je v de-

vetem stoletju v Islandiji naselila bila je kakih četiri sto let neodvisna; in v tem času se je stari gotiški jezik, katerega so prej govorili, zelo spaciil in izpremenil. V tem času so tudi prebivalci v Norvegiji, ki so zelo razširjeno kupčijo po Evropi imeli, čisto svoj jezik izpremenili in novega dobili, ter so smatrali Islandce kot zaostale in kot čisto gotiški uzor kazajoče, od katerega uzora je njih jezik samo izpeljan bil.

Ako so jeziki speciam v tem podobni, da ima vsak svoje specivično središče ali posebni okraj ustvarjenja, kjer se je počasi razvil, je tudi vsak od njih po enakem načinu počasnemu ali hitremu izumrenju podvržen. Oni izginejo prav počasi zaradi spreminjanja ali hipoma po zatrenji zadnjega še živečega zastopnika nespremenjenega uzora. Znano nam je, v katerem stoletju je zadnji Dodo izginil, in vemo, da tje v 17. stoletju jezik rudečih Indijancev v Massachusetts-u, v katerem je oče Eliot biblijo prevel, in

v katerem se je krščanstvo mnogim generacijam pridigovalo, nehal biti, ker so zadnji individui, ki so ga govorili, v tem času brez potomcev umrli. Pa ako bi ravno pred tem dogodjajem bil bel človek deželo zapustil ali po kaki epidemiji (kugi) izginil bil, bi bili, ti Indijani kmalu zopet pustine obljudili, in njih veliko bogastvo besedij in njih posebno izraževanje bi še do denšnjega dne brez važnih izprememb trajalo. Zatrenje kakega jezika tedaj v obče ne more se hipoma zgoditi. Iz tega je razvidno, da enkrat izumrli jezik nikdar več ne more oživljen biti, ker se isto vsponenje okolnosti ne more nikdar, tudi mej potomci istega plemena ne, in še manj sovremeno mej vsemi obdajajočimi je narodi, s katerim so si v dotiki, poverniti.

Stalnost jezikov ali nagnenje vsake generacije, brez spremembe zaklad besedij od svojih prednikov sprejemati, moremo primeriti z močjo podedovanja v organičnem

razpravo o Brunovi interpelaciji. „Journal Paris“ piše, da utegne konec prihodnje seje razpust narodne skupščine biti. Predsednik Buffet hoče vsak govor prestriči, kateri bi Mac-Mahonove oblasti napadal ter zahteval restavracijo monarhije. Strune so res na Francozskem uže tako napete, da morajo počiti. Narodna skupščina v svoji sedanji sestavi ne more živeti.

Gambettova „Republique française“ graja vlado, da je ustavila „Union“, ker je ta korak nepotreben. — Legitimistična ministra Tailhand in Cumons sta naznanila Mac-Mahonu svoj izstop iz ministerstva. Maršal izstopa nij sprejel, rekši: Ministri, kakor vojaki morajo zvečer pred bitko ostati na svojem mestu.

5000 **Karlistov** je mesto Terel v Aragoniji napalo. Zapalili so predmestje, a potem bili od republikancev odgnani. V tej bitki so Karlisti izgubili 40 mrtvih in 100 ujetih, pa imeli dosti ranjenih.

Pri debati zastran posebnega **irskega** parlamenta je Disraeli med drugim rekel: Navedeni izgledi o inozemskih federalističnih vladah niso rabljive za Angleško in ne da se najti način, po katerem bi se postavdaja delila med lokalnim in državnim parlamentom. (Zares čuden izrek za tako izurjenega državnika, kakoršen je Disraeli. Pri dobri volji se pač lahko najde meja vsaj v glavnih stvareh mej deželo in državo.) Pa postavimo, nadaljuje Disraeli, da bi se ta ovira dala premagati, kaj bi bil nasledek federalizma. Večina irskega naroda je katoliška in organizacija katoliške cerkve je velemogočna. Ne da bi papežu in njegovim svetovalcem pripisaval željo nas napasti, vendar se dajo voditi od razlogov, kateri vladajo sploh človeka. Dajmo, da bi šlo za papeževo posvetno gospodstvo, ali ne bi irski poslanci, ko bi v državnem parlamentu ostali v manjšini, v svojem lokalnem parlamentu izrekli, da je položaj papeža „izključivo irska zadeva“. Ne samo oba naroda bi delala popolnem različno politiko, še celo oba dela irskega naroda bi si nasproti stala in Anglesko bi še bilo prisiljeno morebiti s silo se vtikati.“ Tako Disraeli, a od njega navedeni razlogi so tu pač pretirani, kakor ugovori naših avstrijskih nemških centralistov proti najskromnejšim terjatvam Slovanov. Vnanja politika pripada tudi v najbolj federalističnih državah skupnemu parlamentu ter si tudi irski parlament ne bi mogel prisvojiti pravice, da bi na svojo pest veliko politiko delal. Toliko pametni so menda tudi Irči, da ne bodo na svoje stroške ter s svojimi ljudmi, katerih doma silno potrebujejo, napravili križarske vojske za nepotrebno posvetno oblast — papeževo!

Nemška vlada je dala preiskati stanovanje škofa Janiševskega in stolnega de-

kana Grandkega na Poznanskem po papeževem pooblastilu, vsled katerega sta pooblaščenca k opravljanju poznanske in gnezenske škofije. Pooblastilo se nij našlo.

Dopisi.

Iz Rake 3. jul. [Izv. dop.] Naš za narod in njegovo omiko vneti državni poslanec g. Viljem Pfeifer je naši šoli letos uže drugič lepe darove podelil. Prvi dar je bil nad 40 lepo vezanih „Pesmaric“, katere so bile nedeljskim šolarjem, pa tudi uže bolj odraslim, po krajnem šolskem svetu razdeljene. Pozneje je zadela pa te „Pesmarice“ nepričakovana osoda. Nekdo, ki se k naj bolj omikanim prišteva, je ubogim otrokom te nedolžne „Pesmarice“ jemal in popačil ker je iz njih liste s stranmi 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 135, 136, 137, 138, 205, in 206 iztrgal! Prav kakor so nekdanj duhovni gospodje jezuitje v Ljubljani prve slovenske knjige žgali! Radoveden sem, ali bode okrajni šolski svet kaj v tej reči ukrenil, ker tako barbarsko ravnanje je zelo na kvar obdarovanim šolam. — Kaj si morejo daritelji misliti, ko vidijo, da se njih darovi na tak surov način cenzurirajo in oskrnjajo.

Drugi dar, kateri je naši šoli došel, so prekrasne podobe Nj. veličanstev presvitlega cesarja in cesarice z zlatimi okviri ter lepa podoba Kriščeva. Za te darove se najiskrenejše zahvaljuje krajni šolski svet in šolska mladež ter zakliče: živio naš vrli državni poslanec g. Pfeifer. Odkritje teh podob se je 2. t. m. slovesno praznovalo.

Iz Notranjskega 6. julija. [Izv. dopis.] 2. julija je bil v Postojni okrajni učiteljski zbor, katerega je vodil c. k. okrajni šolski nadzornik L. Hiti. Zborovalo in posvetovalo se je zastran podučevanja v metrični meri in vagi, o risanji in pisanji. Potem je poročal odbor za okrajno učiteljsko bukvarnico, katera je bila do zdaj v slabem stanu, o svojem delovanju. Dalje so se izvolili gg. učitelji K. Demšar, M. Zarnik in F. Mercina za poslance v deželni učiteljski shod. Predloge pa, katere je „Slov. Narod“ zastran ne še prav urejene učiteljske plače nasvetoval, je rešil c. k. okrajni glavar, kateremu se more čast dati, da skrbi še za napredek šolstva s tem, da je ukazal vsem tistim učiteljem, kateri za mesec maj in juni nijso še plače dobili, pobotnice narediti, da

se jim pri davkariji izplačajo in rekel, da pričakuje v kratkem času zopet denarne zaloge iz Ljubljane in da se bo potem učiteljska plača pri davkariji redno izplačevala.

Iz Brda na Goriškem 5. julija. [Izv. dop.] 1. tega meseca bile so v Kviško-šmartinski županiji volitve novega starešinstva in bile so živahnije nego dosedaj. Povod tej živahnosti in razburjenosti mej liberalno-slovensko in klerikalno stranko je dalo to: Tamošnja klerikalna stranka, je sklenila šmartinsko cerkev razširiti in v ta namen potrebuje svote od 13.000 gld. — Da bi to dosegla, hoče na vsak način v starešinstvo svoje može vsiliti in tako svoj namen doseči. Poleg tega bi tudi rada še dalje v starešinstvu komandirala in po lastni volji ravnala zoper vse, kár bi jej ne godilo, posebno zoper narodne šole.

Ko bi hotel tedaj vse kar se je oni dan pripetilo, popisati in svetu priobčiti, bi se to mnogim neverjetno zdelo, kar pa naj za sedaj tako ostane, ker pride uže vsekake na dan, in občudoval bode vsak poštenjak drznost one stranke, ki se nam v ovčji obleki bliža (pa s črno vestjo), da bi lažje ljudstvo za svoje sebične namene pridobila. Ne mislite vi klerikalci, da ste si kaj pridobili s tem, da ste na takovšen način ne zmagali, nego ljudstvo ogoljufali? Nič. Ker vedite, ravno ta z nepoštenimi sredstvi pridobljena zmaga, bode i je vaš propad. Da ste tako ravnali in se dali od verskega fanatizma k onemu početju zapeljati, vam nič ne zamerimo, ker dobro poznamo oni jezuitizem, katerega ste se v semenišči narskali, in s katerim mislite ves svet sebi v pokorščino podvreči. Torej adrem. — Prejšnjih agitacij, prigovarjanja, žuganja in obrekovanja ne bodem omenjal katerega so se klerikalci v pridobljenje zmage posluževali. Uže zjutraj se je nabralo okolo 270 volilcev, toda vsi ti nijso bili še tretjina vseh volilcev, ker vseh je blizu 1100. Marsikedo bode vprašal zakaj jih nij več prišlo. Se ve da, neumni ljudje se boje fajmoštra, da bi jih, ko bi proti njemu glasovali prokel in v pekel djal, kakor da bi pekel od boga „v štantu“ imel, ali v cerkvi proti njimi govoril in jih javno kot „bezverneže“ in papeževe sovražnike smatral, ki hočejo cerkve podirati in „vero“ izpodrivati. Saj tudi v svojih govorih v cerkvi nič drugega ne pravljijo kot

svetu, ki mladiče staršem podobne ustvarja. Iznajdljiva moč, ki nove besede na dan spravlja ali stare spreminja in jih po novih razmerah in potrebah uravnava, kolikorkrat se one rode, je enaka varijetete stvarjajoči moči v živeči prirodi.

Napredujočeboljšavanje jezika je potrebni nasledek napredka človeškega duha od jednega roda do drugega. Pri napredovanju v omiki je potrebno (večje število zaznamovanj, da bi abstraktne ideje izrazili, in besede, ki so se prej, dokler je bila družba surova in barbarična, v bolj nedoločnem pomenu rabile, zadobe počasi določniši in krepkejši pomen. Zaradi tega mora se več izrazov rabiti v zaznamovanje idej in stvari, katerih je prej jedna sama beseda, se ve da na nepopolen način, zadostovala. Ta način deljenja dela je tem bolj izražen, čem popolniši je jezik, ravno tako kakor vrsti višje stopinje posebne organe za vid, dihanje in prebavanje imado, kakar oči,

pljuča in želodec, mej tem ko pri nižjih organizmih vsa ta opravila jeden in isti del telesa opravlja.

Ako smo se prepričali, da so se vsi obstoječi jeziki, ne da bi prvotno ustvarjeni bili, ali da bi bili neposredni dar neke čeznaravne moči, počasi razvili, deloma po spremembi prej bilših jezikov, deloma izposojevanjem izrazov iz mnogobrojnih tujih virov in o raznih časih, — ako smo dalje glavne uzroke izbiranja, da so se tekmovaljoča zaznamovanja za iste reči in ideje ali tekmovaljoči načini njih izgovarjanja sprejeli ali zavrgli, našli, — še vendar nijsmo zmožni vse zakone razumeti, ki so stvarjenje jezika vodili.

Ako si sedaj mislimo povsod tega spisa na mesto besede „jezik“ organično ali živečo „specijo“ rastlin ali živalij, in nameste besede „narečje“ ali „mejnarečje“ postavljeno „polutanec“ ali „varijeteta“, imamo celi novi nauk spreminjavanja v živeči prirodi, ki je

v sedanjih prirodoslovnih vedah naj važniši, in brez katerega bi si ničesar prav razložiti ve mogli. Kakor M. Müller o sedanjih romanskih jezikih pravi, da bi tudi brez poznanja latinščine, vendar mogli sklepati na nek jezik, ki je njih oča bil, tako more tudi prirodoslovec si jedno vrst misliti, od katere so se sorodne vrsti, n. pr. opice, psi, konji, zajci, golobi itd. zaplodile. Ali kakor zopet ti jeziki, kakor latinščina, grščina, staroslovenščina itd. od jednega še starejšega jezika izhajajo, ravno tako morajo tudi očevski vrsti opic, konjev itd. od še starejše vrsti izvirati. In ako gremo zmirom po tem potu nazaj, moramo enkrat do jednega prajezika in dalje še do začetka tega priti, tako tudi do prvega živečega organizma in nja početka. Skoro popolno po istih zakonih, po katerih so se jeziki izpreminjali in razvijali, razvijali so se tudi živeči organizmi. Komur so zakoni jednega znani, znani so tudi drugega; kadar zakone razvoja in spreminja-

da liberalce črnijo in jih vse kot izgubljene „ovčice“ (lepa čast) zaznamujejo, mesto da bi ljubezen in pravi nauk Kristusov učili. „Ljubite se mej seboj“ tem besedam le proti delajo.

Ob osmih (pred poludnevom) se je pričela volitev. Nekaj pred volitvijo pa se ustopi neki vikar Cibič A. na stopnice občinske uradnice in začne kar strele metati na nasprotno stranko. Psovanje, tako lahko imenujemo govor omenjega, mu je pa le toliko koristilo, da so se nekateri navzočni kmetje izustili. „Kaj! ali je znorel, kaj pa govori“. Da resnica, ko to prosti kmet reče, potem naj si čitatelj sam domišlja, kaj je duhovski pastir blodel. Toda več o tem drugikrat. Šmartinski župnik je tudi pripomogel h klerikalni zmagi, pa kako? „Korajža velja“ si je mislil. Pri neumnih kmetih, ki ne znajo čitati listkov, se da veliko opraviti, in naš možicelj je imel korajžo, pa tudi njegova zvitost, ki je še precejšnja, mu je v dosego namena pomagala.

Nasledki tega in psovanje, ne samo teh dveh nego tudi družih privrženecv klerikalne stranke, so bili, da je ona stranka, se veda ne častno zmagala.

„Proč se šolami, proč z učitelji, s tistimi bezverneži „frajmavtarji“, tako so kričali njih privrženeci, gotovo, kakor so jih miroljubni in izomikani duhovni naučili. Pa vedite, to vam malo pomaga, ker toliko našim narodnim učiteljem in šolam lahko škodujete, kot kvakanje žab pri večernem koncertu. Obžalujemo vas in vašo strast.

Tudi iz Gorice jo poslalo slavno glavarstvo izvrstnega moža Vintschgan-a, da bi volitve vodil. Bogme! Slovenskega jezika razume toliko kot kineški „šumašter“, isto tako paragrafe občinskih volilnih pravil, katerih vseh skupaj menda nij čez 30. Kramljalo se je le po nemški, čujte!! v čisto slovenski občinski uradnji, pri prostih kmetih. Kaj to se pravi spoštovati in izvrševati §. 19? Sramota! Za to se imamo zahvaliti slavnem glavarstvu in klerikalnemu starešinstvu se županom vred. Sed tempora mutantur.

Tudi pri nas bode drugače. Zmagali ste, pa o j toliko hitreje zopet padete. Ste nas hoteli podkopati in tudi mislite, da smo podrti. Oho! Vsi vemo, kakovšne namene gojite in to nam zadostuje. — Potem, pa le naj pravijo klerikalci, da „vera“ peša; a kedo je uzrok? Pove vsak čitatelj.

vanja pri jezikih pripoznava, na tak način mora jih tudi pri živelih organizmih pripoznati. Kakor pri jezikih nobena čeznaravna moč nij bila sodelavna, ravno tako tudi pri razvoji rastlin in živali take moči nij bilo in je za razlaganje tudi ne trebamo. Ako se pa kdo na prvem začetku organizmov kot neodvisnih od čeznaravne moči spodtika, bodi mu povedano, da so se tudi na drugih rečeh spodtikali, ki so pa sedaj od vseh pripoznane, tako o premikanji zemlje okolo solnca i. dr. Pomisli se naj, da človek le tam čeznaravnim močem česa pripisuje, kamor se svojim še ne dosti razvitim umom ne dosega. Temu najboljši dokaz je ta, da neomikani še narodi bolj verujejo na čeznaravne moči, kakor omikani; prosto ljudstvo bolj, kakor učenjaki; pri prvih je njih razum zelo nezrel, pri zadnjih na potu do zrelosti.

Davorin Selski.

Domače stvari.

— (O Cafu) govore tudi nemški listi z veliko spoštljivostjo. „Grazer Tagespost“ piše: „Caf je bil etimolog z dušo in telesom. Od mladosti se je učil sanskrita z ljubeznijo in marljivostjo. Na ta vir jezikov je vedel slova romanskih, germanskih, keltiških, perzijskih in slovanskih jezikov nazaj voditi, našel je korenino in njen preobrat, razvoj in postranske formacije; znal je genealogijo jezikov in njih delov in tudi v tem smislu bil učenjak. Da so ga taka preiskavanja včasih razpostavile pikanjem njegovih duhovnih tovarišev, kateri vse, kar se zove človek, na prvi biblično-paradižki par nazaj vodijo, to je jasno... Njegovo branje so bili slovarji, katere je za drag denar dobival iz Ruskega, Londona, Berolina. Če je njegovo ime tudi menj znano v velikem svetu, republika učenjakov ga je vedela najti. Ne samo avstrijski jezikoslovci, kakor Miklosič in drugi so ga večkrat obiskali, tudi učenjaki iz Moskve, Petrograda, Berolina so mu dopisovali ter ga tudi osobno obiskovali... V življenji krotak, komaj opazovan, bil bi v posvetnem stanu postal korifėja vednosti; duhovenska obleka in življenje v malih razmerah vzelo mu je potrebno eneržijo.“

— (O g. vitezu Vesteneku), tajniku kranjske deželne vlade, piše M. Terlep, kmetovalec, v „Slovenca“, da je (Vestenek) nekemu možu zato z zaporom žugal, ker je (čisto korektno in resnično) trdil, da ima vsak volilec prostost voliti po svojem prepričanji. Če je g. Vestenek res tako postopal, mora ga slavna vlada v preiskavo deti in ostro kaznovati, ako kolikaj gleda na politično dostojnost in zakonito vedenje svojih višjih uradnikov in neče, da bi hujše delali z narodom kot turški paše. Mi pravimo, „če je res“, in čakamo, kako se bode stvar razpravila. Ako se je g. Vestenek res tako več kot absolutistično izrazil, zasluži njegova beseda, da v prihodnjem državnem zboru v večjo javnost pride.

— („Slovenska Matica“) v Ljubljani razpošilja svojim udom tri zemljevide: Turčija in druge vzhodne dežele. Nemško cesarstvo. Italija. Izdelani so zemljevidi, kakor prejšni pri Kökeji na Dunaji, a tiska ne moremo pohvaliti. Dosti imen je tako nejasno in zamazano tiskanih, da jih skoraj nij mogoče brati. Za veliko in gotova plačo, katero Köke dobiva od „Matic“, bi lahko kaj boljšega napravil, kakor to očimorilno praskanje.

— (G. Jožef Zupan), stolni dekan v Ljubljani, je bil 3. t. m. dokončno pri II. stopinji nekriv spoznan prestopka proti varnosti časti, kakor je bil obdolžen zavoljo ene razžaljive dopisnice, katero je bil lani prejel g. Emerih Majer, trgovec tukaj. Zasebnega tožnika je zastopal g. Brolih, višje sodnije svetovalec v pokoji in sedaj tudi „oberadvokat“, toženca pa je zagovarjal dr. Razlág pričo izbranega občinstva. Tožniku E. M. je deželna sodnija naložila plačati vse stroške, vendar je proprej zastopnik Brolih zahteval povračilo svojih ogromnih stroškov za sodelovanje svoje pri prvem sodniku, katere je prvosednik sodnije tako-le bral: Za povedbo (kratkega) dejanja 10 gl., za spisanje (male) tožbe 40 gl., za prvo obravnavo 50 gl., za prvo pritožbo (ker je samo globa 20 gl. bila izrečena, ne pa trimesečni zapor) 50 gl., za

drugo obravnavo 80 gl., skupaj torej 230 gl. Ako bi po tej meri še zahteval za drugo pritožbo 50 gl., za tretjo obravnavo 50 gl. bi se iz te malenkosti 330 gl. bilo izmolzlo, ker menda tudi na Dunaju „Jeitelesi in Abelesi“ mislijo, da je odvetništvo za nekaj časa molzna krava, ne pa pošteno in težavno delovanje izobraženih prijateljev ljudstva, katerim je mar za dobro ime svojega poklica, za katerega so se od mladih nog pripravljali. Na Kitajskem dobijo nekateri zastopniki s palico po trebuhu, kakor se bere v Rotteku in Welkerju.

— (Od Male Nedelje) pri Ljutomeru se nam javlja: V nekem broji veleocenjena Vašega lista čitali smo radevolje novosti o našem okrajuem poglavarji kakti je popolnem zmožen milega našega materinega golča; bila je celo po naši župi govorica, da umeva celo hrvatski jezik. A za boga! zdihnol sem kadar sem na svoje oči videl in čital več nemških dopisov, ki so uže došli iz njegovega urada! Kaj nam hasne, ako poglavar samo za svojo osebo umeva naš golč, a ga dejansko neče uporabljavati.

Razne vesti.

* (C. kr. zaloga šolskih knjig na Dunaji) je l. 1873 spečala eden milijon 711.412 iztisov knjig za ljudske šole, in sicer v nemškem jeziku 982.952, v italijanskem 122.818, v češkem 246.654, v poljskem 176.493 v rusinskem 2660 (!), v hrvatskem 115.410, v cerkveno-slovanskem 9764, v srbskem 26.654 v slovenskem 108.021, v ogerskem 6818, v romunskem 6568 in v hebrejskem 6600. Iz tega izkaza se vidi, da je bilo v slovenskem jeziku nad 108 tisoč knjig prodanih, gotovo lepo število, za katere je šel denar na Dunaj, mesto da bi zaloga šolskih knjig bila v deželi in deželna.

* (Trdnjava opuščena.) Trdnjava v Karlovcu na Hrvatskem je opuščena, a se ne bode razrušila. Vojaške komande so dobile od vojnega ministerstva ukaz, da v pregledu vojnih nasadek pri Karlovcu ne pišejo več „prosta deportna trdnjava“ ampak „mesto“.

Tržna poročila.

— Iz Pošte 4. julija. Ječmen in rež se v nekaterih krajih že žanje; v 8. dneh pa se začne tudi pšenica žeti, ker je vsaki dan topiejše. Da si je bilo prve dneve pretečenega tedna dosti deževja, tako da smo se bali, ka se žito ne poleže, se je k sreči zopet zvedrilo in zdaj imamo najlepše dneve, toploto brez vetra, tako da žito naglo zori. Snet na pšenici letos ne dela dosti škode. Vsa žita izvrstno stoje. Turšica, repa, krompir in tudi trta imajo dovolj mokrote, da so zdaj lahko več tednov brez dežja. Letina bode tedaj dobra. — Kupčija z žitom je bila ta teden mlačna, kajti kupci le za silno potrebo kupujejo in raji čakajo na novo žito. Pšenice je bilo 50.000 centov prodane za 30 do 40 kr. ceneje, kakor poprejšnji teden; v terminu za novo pšenico so se delale kupčije po 5 gld. 80 kr. do 5 gld. 90 kr. Reži se je prav malo spečalo po 3 gld. 75 kr. do 3 gld. 90 kr. vagan. Koruza je zopet za 15 do 20 kr. pala, v terminu pa za 35 do 40 kr., in so se sklenile kupčije za julij-avgust po 4 gld., za avgust-september po 4 gld. 5 kr. Oves je za 10 kr. nazaj šel, ter bil po 2 gld. 70 kr. Krompir novi se je iz Italijanskega privažal in se je cent po 7 gld. prodaval. V moki nij bilo nobene večje kupčije. — Svinjska mast je po 41 do 42 gld., amerikaška po 38 do 39 gld., špeh iz dežele po 38 do 39 gld., amerikaški po 33 do 34 gld., loj po 25 1/2 do 26 gld. Sterd je po 22 1/2 do 23 1/2 gld., vosek se po 84 do 85 gld. teško prodaj; knoper (ježice) boljši po 15 do 16 gld.,

slabeji po 12 do 13 gld. Venštajn dobri se je plačal po 34½ gld. Fižol cent po 5 gld. 25 kr. do 6 gld., konopeljsko seme po 4 gld., prosena kaša po 8 gld. 30 kr. cent.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni
Revalescière du Barry
v Londonu.

Izvrstno zdravilo Revalescière du Barry odstrani vse bolezni, ki se leku zoperstavljajo, namreč bolezni v želodci, v žileh, v prsin, na pijucan, jetrah, žlezah, na sliznici, v dušnjaku, v mehurji in na ledvicah, tuberkole, sušico, naduho, kašelj, neprebavljivost, zapor, drisko, nespečnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico, in bijevanje krvi tudi ob času nosečnosti, sealno silo, otožnost, sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz 75.000 spričeval o ozdravljenji, ki so vsem lekomo kijubovaia:

Spričevalo št. 68.471.

Prunetto pri Mondovi, 26. oktobra 1869.

Moj gospod! Morem vas zagotoviti, da odkar čudovito Revalescière du Barry rabim, to je od dveh let, niti nadležnosti svoje starosti, niti teže svojih 84 let več ne čutim. Moje noge so zopet šibke postale, moj pogled je tako dober, da ne potrebujem očal; moj želodec je močan, kakor bi bil 30 let star, — s kratka, čutim se pomlajen; jaz pridigujem, spovedujem, obiskujem bolnike, potujem precej daleč peš, čutim svoj um jasn in svoj spomin očvrstev. Prosim Vas, to izpoved objaviti, kjer in kakor hočete. Vam zelo ndani

Abbé Peter Castelli,
Bach-es-Theol. in župnik v Prunettu,
okrog Mondovi.

Spričevalo št. 75.705.

Dunaj, Praterstrasse 22.
maja 1871.

Jaz sem Vam hvalo dolžen za prospeh, kate-rega je Vaša Revalescière pri meni napravila. Trpel sem namreč na želodčnem krču, kašlju in driski, od kojega me je Vaše izvrstno zdravilo odrešilo.

L. Grosmann.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri odrasčenih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlila.

V plehastih puščah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v puščah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Inbraku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnih in specializiranih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali povzetjih.

Umrli v Ljubljani

od 4. do 6. julija.

Rihard Mlinerič, sin c. kr. stotnika 17, pešpolka 3 in pol mes. star, na Poljanah št. 32 za oslabljenjem. Helena Suhadobnik, delavski otrok, st. 1 l. v Elizabetni otroški bolnišnici na Poljanah za Karlatino. Anton Avanzo, frizér, st. 60 let, v karlovske predmestji, št. 14 za nrtvoudom. J. Čuk, dekla, 36 l., v civilni bolnišnici za tuberkulozo. Jos. Janša, sodar, star 66 let, v civilni bolnišnici za želodčnim rakom. Barbara Fišer, žena strugarja, 41 l. v civilni bolnišnici za tuberkulozo. Kristina pl.

Wöfl, rojena Smoletova, gospa c. kr. ladjinega kapitana, st. 35 let, v kapucinskem predmestji št. 66 za kronično srčno hibo.

Dunajska borza 8. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	70 gld.	10 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	75	35
1860 drž. posojilo	110	25
Akcije narodne banke	976	—
Kreditne akcije	226	—
London	111	60
Napol.	8	92
C. k. cekini	—	—
Srebro	105	05

Tržne cene

v Ljubljani 8. julija t. l.

Pšenica 7 gl. — kr.; — rež 4 gl. 40 kr.; — ječmen 8 gl. 10 kr.; — oves 3 gl. 20 kr.; — ajda 4 gl. 30 kr.; — prosó 4 gl. 90 kr.; — koruza 5 gl. — kr.; — krompir — gl. — kr.; — fižol 7 gl. 20 kr. — masla funt — gl. 51 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 44 kr.; — špeh povojen — gl. 42 kr.; — jajce po 1½ kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 30 kr.; — teletine funt 23 kr.; — svinjsko meso, funt 36 kr.; — sena cent 1 gld. 10 kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 6 gld. 30 kr.; — mehka 4 gl. 70 kr.

„Listki“.

Pod tem naslovom bode „Národna tiskarna“ v Ljubljani izdavalá zbirko spisov beletrističnega in znanstvenega zapopadka v zvezkih po 20 do 50 krajarjev.

Prvih šest zvezkov je že na svitlo prišlo in jih imajo na prodaj: „Národna tiskarna“ v Ljubljani in Mariboru in sledeči bukarji:

V Ljubljani: Janez Giontini; Jurij Lercher; Zeschko & Till; Otokar Klerr. — V Celovcu: J. Leon; E. Liegel. — V Mariboru: E. Ferlinec. — V Trstu: F. H. Schimpf. — V Gorici: Karel Sohar. — V Celji: Karel Sohar. — V Ptujih: Vil. Blanke. — V Zagrebu: Leopold Hartman.

- I. zvezek. Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstvo z grozdem na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čegava bode? sp. J. Ogrinec. — Národní jekzik in trgovina, spisal L. Haderlap 25 kr.
- II. zvezek. Ivan Erazem Tatenbah. Izviren roman, spis. J. Jurčič 50 kr.
- III. zvezek. Prvi poljub. Novela, spisal J. Skalec — Na črni zemlji. Novela, spisal J. Skalec 25 kr.
- IV. zvezek. Lepi dnevi. Spisal Paulus. — Plašč. Novela. Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek 25 kr.
- V. zvezek. Meta Heldenis. Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
- VI. zvezek. Kazen. Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — Cerkev in država v Ameriki. Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik 25 kr.

Pollak-ova
na novo odprta
27 krajc.

Univerzalna dvorana za blago
Dunaj,
Mariahilferstrasse 1.

Tam se pod najstrogejšo garancijo za najboljšo in pravo blago en gros et en detail oddaja:

Blago iz ovčje volne,

najfinejše in najmodernejše v vseh barvah, gladko, progasto ali škotko, in sicer: **luster, barège, grenadin, gaziers, rips, mozambique, jacouats, kosmanoski percail, batist, brillantine** enobarven ali muštran (prava barva garantirana), creton (turšk za spalne suknje), rumburško, holandsko ali nepripravljeno siloško platno, cicasti ali čipkasti zastori, atlas-gradl, posteljna priprava, plateno-damastaste brisalke in serviete, gradl za žimnice in sofe, chiffon ¼ in ½ širok, nanking, židane zavratnice, nogovice, žakeljčki za noge, rokovice, platnene in batistaste rute in še veliko tisoč drugih predmetov. (158—6)

Vse le po 27 krajc.

vatel, kos ali par. Pošiljatve po povzetnici urno in vestno. — Zapiski o muštrih in blagu gratis in franko.

Samo za (157—6)
27 krajc.

vatel, kos ali par se pod najstrogejšo garancijo za najboljšo in pravo blago en gros et en detail oddaja:

Blago iz ovčje volne,

najfinejše in najmodernejše v vseh barvah, gladko, progasto ali škotko, in sicer: **luster, barège, grenadin, gaziers, rips, mozambique, jacouats, kosmanoski percail, batist, brillante** enobarven ali muštran (prava barva garantirana), creton (turšk za spalne suknje), rumburško, holandsko ali nepripravljeno siloško platno, cicasti ali čipkasti zastori, atlas-gradl, posteljna priprava, plateno-damastaste brisalke in serviete, gradl za žimnice in sofe, chiffon ¼ in ½ širok, nanking, židane zavratnice, nogovice, žakeljčki za noge, rokovice, platnene in batistaste rute in še veliko tisoč drugih predmetov edino in samo v kot solidni in realno znani prvi in največji

27 krajoarski
Dvorani za blago,

Dunaj, Kärntnerstrasse šte. 34, (poslojpe meščanskega špitála). Pošiljatve po povzetnici urno in vestno. — Zapiski o muštrih in blagu gratis in franko.

Služba občinskega tajnika.
Pri občini Sevnici je služba tajnika razpisana, počeni od 1. avgusta t. l., z letno plačo 500 gold., prostim stanovanjem in kurjavo.
Prošnje z dokazi o dosedanjem službovanji, o zmožnosti in o znanji slovenskega in nemškega jezika naj se pošljejo občinskemu predstojništvu v Sevnici.
Združenje službe občinskega tajnika in tajnika pri okrajnem zastopu se načeloma ne izključuje.
Sevnica, dne 5. julija 1874.
Občinski predstojnik.

Pri okrajnem zastopu v Sevnici je služba tajnikova, počeni od 1. avgusta t. l., razpisana z letno plačo 200 gld.
Prošnje z dokazi o sedanjem delovanji, o zmožnosti in o znanji nemškega in slovenskega jezika naj se okrajnemu odboru v Sevnici pošljejo do 26. t. m.
Združenje obeh služeb, tajnika pri okrajnem zastopu in občinskega tajnika se načeloma ne izključuje.
Okrajni odbor v Sevnici, dne 6. julija 1874.
(178—1) Načelnik.

Patentirana
ročna mašina za mlatiti
ležeče in vozne vlečke.
Vlačilna mlatilna mašina
s snaženjem in brez za 1, 2, 3, 4 konje ponuja z garancijo
fabrika za mlatilne mašine
Umrath & Comp.
v Pragi.
Katalogi s podobami, cenami itd. se pošljejo, ako kdo želi. (167—2)
Glavno zastopstvo za Kranjsko pri gosp. **Jos. Debevec v Ljubljani.**

Tujci.
7. julija:
Evropa: Schmid, Graser z gospo, Janson, dvorni muzikar iz Monakovega. — Knez Lothar Metternich z gospo in hišno iz Ljubljane.
Pri **Slonu:** Baumeister, Hren, Stiegmayer, Herman iz Dunaja. — Postniš iz Kroke. — Retter iz Kostanjevice. — Schreyer iz Hassberga. — Lapajne iz Prečine. — Sapara s famijljo iz Brezcan. — Gerbec iz Loke.
Pri **Maličih:** Herman, List, Gasinger, Wolf, dr. Stachel iz Dunaja. — pl. Bils iz Gorice. — Perlič iz Siska. — Da Pra, inžener iz št. Petra. — Perz iz Kočevja.
Pri **Zamorci:** Koral iz Lahovec. — Strasek iz Gradca.